

vergadering **C8**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 6 oktober 2022

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lessen uit het Vlaamse subsidieregister voor de beleidsdomeinen WSE en EWI – 3885 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de faillissementen van handelszaken – 41 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de crisis op ondernemers – 76 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hervorming van de kmo-portefeuille – 3674 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hervorming van de kmo-portefeuille – 3883 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van 5G in Vlaanderen – 3884 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe samenwerkingsakkoord met ParticipatieMaatschappij Vlaanderen – 57 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe beheersovereenkomst met ParticipatieMaatschappij Vlaanderen – 74 (2022-2023)	18
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de begeleiding van jongeren aan het begin van de loopbaan – 3887 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de coronacrisis op de jongeren en de arbeidsmarkt – 42 (2022-2023)	26

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lessen uit het Vlaamse subsidieregister voor de beleidsdomeinen WSE en EWI
– 3885 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik was heel blij toen ik de lancering zag van het Vlaamse subsidieregister, want dat is een heel transparante module om te zien wie subsidies krijgt, wie niet, hoeveel en vanwaar ze allemaal komen. Dat is eigenlijk wel heel, heel sterk. Chapeau, Vlaamse Regering, voor het uitwerken van dat register, echt waar.

Ik denk dat dat register ons ook zal helpen om op een meer doelmatige manier te gaan kijken naar de middelen die we uittrekken om spelers inzake de arbeidsmarkt en zo meer te subsidiëren. Ik denk dat er ook daar oversubsidiëring is, en dat we verplicht zijn om daar toch slim naar te kijken.

Minister, ongetwijfeld hebt u ook al uren gespendeerd in het subsidieregister en hebt u ook al wat inzichten gekregen door dat register. Indien dat zo is, wat zijn uw inzichten? Op welke manier kan het register ook bijdragen tot het evalueren, focussen en toetsen aan de doelstellingen van het subsidiebeleid? Dat is een vraag die recht uit het consultancyboekje komt. Hoe gaan ook het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), de departementen en zo meer met dat subsidieregister aan de slag, met het oog op dubbele financiering?

Eigenlijk komen de drie vragen op hetzelfde neer: hoe zullen we spaarzamer en slimmer omgaan met onze middelen dankzij het subsidieregister?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Ronse, het voorbije jaar zijn vooral veel inspanningen gedaan op het vlak van de data zelf, met betrekking tot de datakwaliteit en de volledigheid ervan. De volgende stap is dat het nieuwe subsidieregister ten volle wordt ingezet ter ondersteuning van de bestaande interne processen. Het subsidieregister zelf is nog in opbouw en bevat vandaag in principe slechts data vanaf 1 januari 2022. Om die redenen is het op dit moment dus nog te vroeg om er een definitieve conclusie uit te trekken. Het subsidiebeleid is uiteraard ook meer dan enkel de externe subsidiestromen die in dit register zijn opgenomen. Het kan op zich dus een grondige inhoudelijke evaluatie nooit vervangen, maar het is wel een essentieel element om daarin mee te nemen. In dat verband moet ook worden aangestipt dat minister Diependaele deze databank uitbouwt voor de subsidiestromen, zoals u weet. Dat omvat bijvoorbeeld niet de kapitaalparticipaties en leningen door de Vlaamse investeringsmaatschappijen, of dienstverleners geselecteerd in het kader van een overheidsopdracht. Hoewel zij niet in deze databank voorkomen, kunnen dat uiteraard ook belangrijke beleidsinstrumenten zijn. Daarnaast zijn er ook andere kanalen waarlangs vandaag reeds een belangrijke mate van transparantie wordt geboden. VLAIO geeft bijvoorbeeld een overzicht van de steun aan rechtspersonen in zijn jaarverslag. Voor Wetenschapsbeleid is er de FRIS-databank (Flanders Research Information Space), die een totaaloverzicht biedt van wetenschappelijk onderzoek dat via Vlaamse middelen wordt gefinancierd.

Ik kom tot uw tweede vraag. Het register moet de entiteiten toelaten een beter beeld te krijgen van de diverse subsidiestromen die worden ingezet, ook vanuit de andere domeinen. Daardoor wordt het mogelijk de complementariteit en synergie

van de diverse subsidies te analyseren. U sprak in uw vraag over het 'bijdragen' van het register aan het evalueren van het subsidiebeleid. Terecht: het register komt er inderdaad ter ondersteuning van wat reeds bestaat. Zoals u weet hebben VLAIO, Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en Werk en Sociale Economie (WSE) vandaag al een heel sterke evaluatiecultuur. Het subsidieregister kan nuttige info bieden ter ondersteuning daarvan.

Wat uw derde vraag betreft: de beschikbare info kan binnen de bestaande processen over verschillende afdelingen en diensten heen worden ingepast. Daarnaast kan ze ook worden ingebed binnen risicomodellen. Die risicomodellen kunnen ondersteunend helpen op het moment dat een subsidieaanvraag wordt beoordeeld, maar kunnen evenzeer bijdragen aan het retroactief blootleggen van fraude en onregelmatigheden. In de komende maanden is het onze bedoeling om het subsidieregister verder te integreren in de diverse subsidieprocessen. Voor de ene entiteit zal dat al meer toegevoegde waarde bieden dan voor een andere. Het Departement EWI, bijvoorbeeld, heeft in hoofdzaak te maken met interne subsidiestromen, die op dit ogenblik nog niet zijn opgenomen in het register.

Opnieuw wil ik hier de nadruk leggen op het complementaire karakter van het subsidieregister. De gegevens in dat register kunnen aanzetten tot verdere informatiedeling en afstemming tussen diverse entiteiten van de Vlaamse overheid. Het register verhoogt zo de transparantie en biedt ondersteuning voor het opsporen van dubbele financiering of fraude. De gegevens in het register op zich zijn onvoldoende om dat op te sporen. Daarvoor zou het subsidieregister bijvoorbeeld info over facturen moeten kunnen bevatten. De nodige gegevens kunnen echter wel worden uitgewisseld op basis van wat er in het subsidieregister staat. Het werkt aanvullend op wat er reeds gebeurt.

Onder meer de diensten Inspectie en Verificatie van VLAIO controleren nu reeds de subsidies die worden toegekend, op fraude, misbruiken en dubbelfinanciering. Daarvoor maken ze onder andere gebruik van een fraudedetectedietool. Die tool toont als einduitkomst een risicoscore voor elk dossier, gebaseerd op meerdere methodes, algoritmes en modellen, die telkens een specifiek risico inschatten. Het subsidieregister kan een aanvullende bron zijn om die risico-inschatting te verfijnen. Binnen WSE worden frauderisico's aan de hand van verschillende beheersmaatregelen op basis van proces- en risicobeheer ondervangen, zoals door het toepassen van functiescheiding en de nodige rapportering. Daarnaast laat de digitalisering niet enkel toe om menselijke fouten of het werken met niet-correcte gegevens te beperken, maar ook om controles door inspecties gericht te organiseren. We mogen dus concluderen dat dit een heel nuttige tool is, die ter ondersteuning van de bestaande sterke evaluatiecultuur bij WSE en EWI dienst kan doen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dat was een zeer leerrijk antwoord. Ik heb ten eerste geleerd dat Limburgers ook snel kunnen spreken. (*Opmerkingen van minister Jo Brouns*)

Neen. Het was snel, maar niet te snel, dus perfect.

Ten tweede heb ik ook geleerd dat we nog iets te vroeg zijn. De input is vanaf 2022.

Ten derde, het hele PMV-verhaal (Participatiemaatschappij Vlaanderen) is er nog niet aan gekoppeld, leningen, convertibles en zo meer.

Klein bijvraagje: wat mij nog niet zo duidelijk is, is of subsidies van lokale besturen, provincies en aanverwanten daar ook al in zijn opgenomen. Nog niet, neem ik aan.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Neen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): We zullen deze vraag volgend jaar opnieuw stellen, want dan zullen de gegevens al wat meer geüpdatet zijn. Het gaat mij ook niet alleen om fraude, maar vooral ook om het krijgen van een beter inzicht, als parlementslid en als burger. Ik verwijs naar de El Kaouakibsubsidies die naar bepaalde organisaties in de hr-wereld zijn gegaan, los van haar fraude. Als je geen business kunt opstarten zonder subsidies, dan moet je daar, als de arbeidsmarkt zo krap is, eigenlijk niet aan beginnen, denk ik. Het lijkt me dus ook onze taak om eens te bekijken wat voor vet daar nog op de soep zit en om dat eraf te krijgen. Volgend jaar staan we hier dus opnieuw.

De voorzitter: We kijken daar nu al naar uit.

Mocht het bij volgend jaar blijven, dan zou dat ideaal zijn, maar helaas.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de faillissementen van handelszaken – 41 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de crisis op ondernemers – 76 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Voorzitter, collega's, minister, volgens recente cijfers hebben reeds bijna 35.000 handelszaken dit jaar de deuren gesloten. Dat zijn er zo'n 8000 meer dan in de coronajaren 2020 en 2021. Het aantal faillissementen zou ook fel blijven stijgen. De verklaring van deze faillissementengolf zou onder andere liggen in de oorlog in Oekraïne, een beperkt aantal starters, de stijging van kosten, de koopkracht en het opheffen van de bescherming tegen schuldeisers door de federale overheid in coronatijd. Volgens UNIZO geeft een kwart van de kmo's nu reeds aan dat ze het jaar met verlies zullen afsluiten. De cijfers zijn onrustwekkend, want een studie van Graydon zegt dat de impact van de energiecrisis nu nog niet voelbaar is maar nog moet komen. We zullen er de volgende maanden beter de impact van zien.

Faillissementen van handelszaken zoals bakkers, slagers, frituren, cafés en kledingzaken treffen in het bijzonder onze Vlaamse stads- en dorpskernen. Elk parlementslid zal in zijn omgeving wel ondernemers zien die het heel erg lastig krijgen, zeker en vast met de energiecrisis erbovenop.

Deze Vlaamse Regering zet sterk in op de ondersteuning van onze lokale detailhandel en lokaal ondernemerschap. Om hen te ondersteunen hebben de Vlaamse meerderheidspartijen vorig jaar een resolutie voor een kernversterkend handelsbeleid in Vlaanderen ingediend, met verschillende actiepunten. Veel actiepunten werden opgenomen in het 'Plan van aanpak Bedrijvige Kern – Werk aan de winkel'. Deze zomer werd ook de hervorming van het integraal handelsvestigingsbeleid (IHB)

principeel goedgekeurd. Deze energiecrisis heeft natuurlijk ook een impact op wat er met de handelskernen zal gebeuren, en dat ziet er niet goed uit.

We hebben het al gehad over de ondersteuning en de eventuele misbruiken en het feit dat steun gericht moet zijn. Ook hier moet dat een belangrijk element zijn.

Minister, kunt u een toelichting geven over de recentste faillissementscijfers van handelszaken? Hoe evalueert u de recente statistieken? Hoe ziet u deze tendens verder evolueren?

Kunt u een stand van zaken geven over de uitvoering van onze resolutie over een kernversterkend handelsbeleid en het 'Plan van aanpak Bedrijvige Kern – Werk aan de winkel'?

Kunt u een toelichting geven over de effectieve inwerkingtreding van het herwerkte decreet Integraal Handelvestgingsbeleid?

Welke stappen zult u zetten om het economische weefsel te beschermen, rekening houdend met de energiecrisis en de moeilijkheden die nog op de ondernemers afkomen?

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Voorzitter, collega's, minister, ik heb een gelijkwaardige vraag.

Uit cijfers van Trends Business Information blijkt dat er dit jaar alleen al bijna 35.000 handelszaken in Vlaanderen hun activiteiten hebben stopgezet. Dat gaat voornamelijk over kleine handelszaken: ambachtelijke bakkers, slaggers, frietkoten, cafés, schoonheidsinstituten, kledingzaken. Wat opvalt uit die cijfers: het zijn 8000 zaken meer dan in de coronajaren 2020 en 2021. De verklaringen voor die stopzettingen zijn niet ver te zoeken: de oorlog in Oekraïne, de hoge energieprijzen en de dalende koopkracht.

Maar niet alleen de stopzettingen zijn sterk gestegen, ook de faillissementen zijn in de eerste acht maanden van dit jaar al met zo'n 5 procent gestegen ten opzichte van 2019. Deels wordt dit verklaard door het moratorium op faillissementen dat er toen gold, maar dan nog is dit een grote stijging.

Maar wat vooral opvalt, is dat ook het aantal starters gedaald is. Hoewel 2021 nog een topjaar was op het vlak van starters, zien we ook hier, in de eerste jaarhelft, een daling.

Boven dit al niet te fraai nieuws kwam dan nog eens de uitslag van een recente UNIZO-meting. UNIZO deed recent een bevraging bij haar leden, en nog nooit eerder werden er zo'n pessimistische toekomstverwachtingen genoteerd. Ondernemers zien de toekomst niet meer zo rooskleurig in, en dat is ontzettend spijtig.

Minister, hoe gaan we onze kmo's bijstaan in de huidige crisistijd? U hebt een kader uitgewerkt voor steunmaatregelen. Hoe zien die maatregelen er concreet uit? Wat zijn de voorwaarden?

Wat gaat u specifiek ondernemen voor onze kleine handelszaken zoals een ambachtelijke bakker, slager, friturist, aangezien zij toch ook een specifieke doelgroep zijn en vaak een andere grootte van middelen ter beschikking hebben?

Kmo's die vandaag lijden onder de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, kunnen aanspraak maken op een overbruggingslening van de Vlaamse Overheid. Het beschikbare budget werd daartoe verdubbeld tot 200 miljoen euro. U gaf in juli aan dat de maatregel aangemeld werd bij de Europese Commissie voor een verlenging

tot eind 2022. Wat is de stand van zaken hierin? Hoeveel kmo's maakten hier al gebruik van? Voor hoeveel euro steun werd al uitgegeven?

In juni had ik het hier al over een mogelijke faillissementenstorm die op ons zou kunnen afkomen na de coronajaren. De cijfers waren toen nog niet dramatisch, maar eerder een logisch gevolg van de opheffing van het moratorium. Hoe kijkt u nu naar de huidige faillissementencijfers? Zijn er, volgens u, extra maatregelen nodig om bedrijven bij te staan?

Hoe kijkt u naar het feit dat ook de cijfers voor starters gedaald zijn? Uiteraard was 2021 een grandcrujaar op het vlak van starters en is het dus lastig de vergelijking te maken, maar ziet u hier toch een signaal in?

Heel wat ondernemers zien de toekomst niet rooskleurig in. Ik kwam hier al een paar keer in de commissie tussen over Dyzo, maar vind wat ze doen dan ook een grote meerwaarde in het ondernemerslandschap. Is het misschien in de huidige context niet noodzakelijk dat er extra aandacht gaat naar Dyzo, zodat elke ondernemer die er nood aan heeft, vlot de weg naar hun werking vindt? Zijn er manieren waarop we Dyzo nog bekender kunnen maken bij het grote publiek?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, ik duid eerst graag even de cijfers die in Trends en De Zondag verschenen, waar u beiden ook naar verwijst. Het gaat daarbij om stopzettingen van ondernemingen in het algemeen, niet alleen om faillissementen. Daar zitten ook de vrijwillige stopzettingen in: pensioneringen, student-ondernemers die niet langer als fietskoerier willen werken, veranderingen van rechtsvorm enzovoort. Dat is een belangrijke nuance. Daarnaast is ook de term 'handelszaken' wat misleidend. Het gaat hier niet enkel om handelszaken in de klassieke betekenis van het woord, maar om alle btw-plichtige ondernemingen.

Dan over de cijfers zelf, eerst over de evolutie van het aantal btw-plichtige ondernemingen: eind 2021 waren er in Vlaanderen 679.000 btw-plichtige ondernemingen. Het cijfer van 34.513 stopzettingen, waar u beiden naar verwijst, heeft betrekking op al deze btw-plichtigen. Het gaat dus om een vrij beperkt percentage, namelijk 5 procent, van alle ondernemingen die actief zijn in Vlaanderen. En, vooral, dit aantal stopzettingen wordt volgens het Belgisch statistiekbureau (Statbel) ruimschoots gecompenseerd door het aantal nieuwe oprichtingen. Eind juli 2022 waren er in Vlaanderen immers 26.500 btw-plichtigen meer dan bij de start van het jaar.

Als we dan specifiek naar de faillissementencijfers kijken, zien we in de cijfers van Statbel – op dit moment – geen faillissementengolf. Ik vergelijk het aantal faillissementen in 2022 in de maanden januari tot augustus met dezelfde periode in 2019, dat is immers het laatste 'normale' jaar. Dan zien we dat er in die periode in 2019 in het Vlaamse Gewest 1342 faillissementen waren, tegenover 1309 in 2022. We zitten dus op dit moment nog op een vergelijkbaar niveau als in de precrisisperiode.

Maar laat mij heel duidelijk zijn: ik wil hier zeker niet de indruk wekken dat ik me geen zorgen maak over de huidige crisis of over de moeilijkheden waarmee onze ondernemers momenteel geconfronteerd worden. De uitdaging is zeer groot, dat weten we allemaal. We zien echter op dit moment geen grote negatieve evolutie in het aantal stopzettingen of in het aantal faillissementen.

Ik zie het dan ook eerst en vooral als mijn taak om, met de maatregelen die we al genomen hebben en die we nu volop aan het uitrollen zijn, de verdere negatieve impact van de crisis zoveel mogelijk te beperken. Onze bedrijven en onze gezinnen door de energiecrisis loodsen, dat is onze belangrijke taak en opdracht.

Collega De Vreese, ik heb een heel overzichtelijke tabel gekregen die alle acties die opgestart werden ter uitvoering van deze resolutie, mooi oplijst. Het zijn er immers meer dan dertig. Ik stel daarom voor dat ik u die na de vergadering bezorg.

De wijzigingen aan het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid zijn principieel goedgekeurd op de ministerraad van de Vlaamse Regering van 15 juli 2022. Na het verwerken van de adviezen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO) zal het ontwerp voor definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd en komt het naar deze commissie voor bespreking.

Wanneer het decreet precies van kracht zal worden, kan het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) op dit moment dan nog niet inschatten. Om te kunnen implementeren, moet er immers ook wijzigingen gebeuren aan het Omgevingsloket, wat een bevoegdheid van collega Demir is. Dat vraagt zowel een juridisch traject als een IT-traject. Het is nog te vroeg om daar een precieze timing op te plakken.

De Vlaamse Regering heeft op mijn voorstel een sterk steunpakket goedgekeurd, waarnaar uitvoerig is verwezen in de Septemberverklaring en ook in de media. Ik licht de krijtlijnen, die intussen goed bekend zijn, nog even kort toe.

Er is gekozen voor een leningcapaciteit van 1 miljard euro, waarbij de bestaande overbruggingslening van maximum 400.000 euro voor ondernemingen tot 250 werknemers is opgetrokken tot 750.000 euro. Er komt een nieuwe overbruggingslening tot 2 miljoen euro voor ondernemingen met meer dan 250 werknemers. Er is ook een steunpakket van 250 miljoen euro aan subsidies om de energiecrisis het hoofd te kunnen bieden. De subsidies zullen tijdelijk zijn, doelgericht en conditioneel. Tijdelijk wil zeggen dat ze gericht zijn op Q4 dit jaar en op Q1 volgend jaar. Doelgericht wil zeggen dat het gaat om gezonde bedrijven met een factuur van minstens 7500 euro en die exploitatieverliezen lijden. De steun kan nooit meer zijn dan 80 procent van de totale exploitatieverliezen. Conditioneel wil zeggen dat er voorwaarden aan verbonden zijn. Tijdelijke werkloosheid moet zoveel mogelijk beperkt zijn. Als we steun geven, moet de tijdelijke werkloosheid beperkt blijven tot 35 procent.

Er wordt ook gekeken naar de koppeling met andere subsidies. Op het moment dat men steun krijgt, kan het niet zijn dat men nog toegang heeft tot alle andere Vlaamse subsidiemogelijkheden. Er kan ook geen dividend worden uitgekeerd.

De maatregelen zijn aangemeld binnen het Europees Tijdelijk Crisiskader. Er zijn drie mogelijkheden. De eerste groep is de groep van de bakkers en de slaggers, met tot 25 procent steun met een maximum van 500.000 euro per kwartaal. De tweede groep is de groep van de meer energie-intensieve bedrijven, met een steunpercentage van 30 procent met een maximum tot 4 miljoen euro per kwartaal. De grootste groep zijn de ICL-bedrijven (Indirect Carbon Leakage), met een steunpercentage van 35 procent met een maximum van 7,5 miljoen euro.

Bijkomend wordt nog 100 miljoen euro voorzien voor een energie-efficiëntieprogramma op bedrijfsniveau om de investering in hernieuwbare energie te stimuleren. Het is een pakket waarbij bedrijven opleiding, begeleiding, demonstratieprojecten krijgen. U kent ongetwijfeld het project rond tien bedrijfstrajecten, waarbij we adviseurs naar bedrijven sturen, in samenwerking met het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), om na te gaan waar er nog energie-efficiëntiewinsten kunnen worden geboekt.

Samengevat: een lening van 1 miljard euro, 250 miljoen euro subsidies en 100 miljoen euro voor energie-efficiëntieprogramma's. Ik ken het dus uit mijn hoofd.

Het aantal starters is, zoals u zelf aangeeft, inderdaad moeilijk te vergelijken met 2021. De evolutie in het aantal starters is al een heel decennium stijgende. Het is geen verrassing dat het sterk gedaalde consumenten- en ondernemersvertrouwen nu ook weerspiegeld wordt in een dalend aantal starters. Het aantal student-ondernemers blijft gelukkig in elk geval stijgend.

Het spreekt voor zich dat ik het een absolute prioriteit vind om ook in het huidige moeilijke klimaat te blijven inzetten op het aanmoedigen van het zelfstandig ondernemen. Het is vandaag nog te vroeg om op dat vlak conclusies te trekken.

Zoals eerder al aan bod kwam in deze commissie, blijf ik samen met VLAIO de instroom bij Dyzo aandachtig opvolgen. De bekendheid van Dyzo lijkt op dit ogenblik goed te zitten: de doelgroep vindt zijn weg, ook geholpen door doorverwijzende instanties zoals VLAIO zelf, de OCMW's, gerechtsdeurwaarders enzovoort.

Op dit ogenblik lijkt ook de ter beschikking gestelde financiering voldoende om de klanten correct te bedienen, maar dit kan uiteraard snel wijzigen. We zijn er ons van bewust en volgen het dus ook kort op. Zoals gezegd: ik volg dat aandachtig op en speel kort op de bal, mocht dat nodig blijken.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, ik dank u voor uw overzicht.

Ik denk dat het heel belangrijk is dat de steunpakketten die worden voorzien, zowel door de federale als door de Vlaamse overheid – en we kunnen erover discussiëren of het voldoende is enzovoort –, zo snel mogelijk moeten worden geactiveerd.

Ik wil niet de emokant opgaan, maar ik maak me wel zorgen. Als ik naar de friturist ga die een zaak heeft die al twintig jaar goed draait en voor meer dan een brood op de plank heeft gezorgd, maar die nu met tranen in de ogen zegt dat ze het echt niet meer zien zitten, dan denk ik dat de steunpakketten zo snel mogelijk moeten worden geactiveerd. Bovendien is de vraag van collega Vanryckeghem terecht om Dyzo in te schakelen en bekend te maken bij het grote publiek.

Laat ons niet onderschatten dat de problemen van de ondernemers niet enkel hun persoonlijke problemen zijn, maar dat ze ook een impact hebben op de gezinnen.

We zien dat er duidelijk provinciale verschillen zijn, dat Vlaanderen erg getroffen wordt door faillissementen maar dat er vooral een stijging is in Antwerpen, dat vaak toch gezien wordt als een voorloper, en West-Vlaanderen. Ik denk dan dat u en uw kabinet die evoluties en die trends van heel dichtbij moeten opvolgen. Ik denk dat u dat doet, en ik zeg niet dat u het probleem onderschat. Ik zeg alleen dat we zeer waakzaam moeten zijn en dat we zo snel mogelijk, ook vanuit Vlaanderen, de steunpakketten die zijn beslist, moeten activeren.

Tijdens corona was er heel wat overleg met de verschillende sectoren en de verschillende vakorganisaties. Minister, hebt u ook deze keer overleg gehad met de verschillende vakorganisaties? Wat zijn de bevindingen en de bedenkingen? Wat zijn uw conclusies?

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Ik heb niet veel bijkomende vragen.

Ik ben het eens met collega De Vreese dat we heel kort op de bal moeten spelen en dat we hopelijk heel snel de verschillende maatregelen kunnen opstarten. We zullen vanuit deze commissie maandelijks de situatie op de voet volgen en niet nalaten om u aan de tand te voelen over deze materie, minister.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De overbruggingslening staat al open, collega's. Sneller konden we niet gaan, want het is pas vorige week goedgekeurd. Het besef van urgentie is zeker bij ons aanwezig.

Belangrijk om mee te geven, is dat de Vlaamse invulling van het Europese steunkader Temporary Crisis Framework (TCF) is gemaakt in zeer nauw overleg met de sociale partners en de werkgeversorganisaties. De tevreden geluiden die we de voorbije week hebben gehoord, kunnen dat ook bevestigen.

Ik zie bijna wekelijks alle partners in de SERV. We volgen het van nabij op en houden de vinger aan de pols. Mocht ik dat nalaten, zullen jullie me daar zeker op wijzen.

De voorzitter: Maandelijks.

Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Dat is ook zo: maandelijks, maar als het nodig is, zullen we dat sneller doen.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Ik heb geen bijkomende vraag.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hervorming van de kmo-portefeuille – 3674 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hervorming van de kmo-portefeuille – 3883 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ja, ik heb een vraag over de kmo-portefeuille. Ik ga niet de hele voorgeschiedenis herhalen. We weten dat de kmo-portefeuille een instrument is waarmee er heel wat misliep. Er zat heel veel onzin in. Ik herhaal het nog even kort: er zaten opleidingen in voor reflexologie, astrologie, meridianenleer, shiatsu en hypnose. Vorig jaar werd de lijst met diensten die niet meer in aanmerking zouden komen voor subsidie, al uitgebreid. Voordien was er al een hervorming doorgevoerd waarbij de opleidingen en adviezen rond kaartleggen, pendelen en Bachbloesemtherapie werden geschrapt, waarvoor hulde, minister. Ik denk dat het nog het werk van uw voorganger was.

Hoewel deze diensten slechts een beperkt aandeel hebben in de ganse kmo-portefeuille is het toch een beetje een smet op het ganse instrument en op het subsidiebeleid van Vlaanderen in het algemeen. Daarom heeft uw voorganger ook nog een verdere hervorming aangekondigd. Er zal een kwaliteitskamer worden geïnstalleerd, waardoor de meerwaarde van steun vanuit de kmo-portefeuille nog nader bewaakt zal worden. In juli, vlak voor het zomerreces, heeft de Vlaamse Regering die hervorming vastgelegd. Daarover heb ik enkele vragen.

Kunt u misschien in het algemeen de modaliteiten van die hervorming een beetje toelichten? Hoe zal de selectiviteit nu concreet worden versterkt? Welke diensten zullen in de toekomst worden uitgesloten ten opzichte van de huidige regelgeving? Hoe zal de kwaliteitskamer daarvoor in de praktijk te werk gaan? Is dat een raad van wijzen? Krijgen wij als parlement daar enige feedback over, en hoe zal dat juist gaan? Welke budgettaire impact verwacht u van die hervorming?

Ten slotte, de laatste formele evaluatie van de kmo-portefeuille dateert al van een paar jaar geleden. Inmiddels zijn er verschillende bijsturingen geweest. Ik kan wel zeggen dat het nuttige bijsturingen waren. Misschien is het tijd om een nieuwe evaluatie te overwegen, om na te gaan in welke mate dit instrument nog geschikt is om in Vlaanderen het ondernemerschap en de ondernemers in het algemeen vooruit te helpen?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Inderdaad, de kmo-portefeuille is een laagdrempelig en in feite ook succesvol element om onze ondernemingen te ondersteunen in opleiding en advies. De onderneming kan daardoor een beroep doen op maximaal 30 procent – voor de grote ondernemingen maximaal 20 procent – en een maximum van 7500 euro per jaar.

De Vlaamse Regering heeft inderdaad terecht beslist om de kmo-portefeuille te hervormen. Er zijn twee grote wijzigingen.

De eerste werkt inhoudelijk, door de beperking van het toepassingsgebied tot een brede, limitatieve lijst van toekomstgerichte thema's. Dat zijn bijvoorbeeld bedrijfsstrategie, beroepsspecifieke competenties, digitalisering, duurzaamheid, financiële geletterdheid, innovatie, internationalisering en personeelsmanagement.

De tweede grote wijziging werkt kwalitatief, door het inrichten van een kwaliteitskamer om de controle op de kwaliteit te versterken. De kwaliteitskamer is samengesteld uit deskundigen op het vlak van ondernemerschap, en uit de wetenschappelijke wereld, die een zicht hebben op de kennis en de noden van kmo's.

Daarover heb ik verschillende vragen, voor u, minister.

Op welke manier zullen de limitatieve lijst en de kwaliteitskamer het instrument van de kmo-portefeuille versterken, meer focussen en kwaliteitsvoller maken? Hoe zullen ze samengesteld worden?

Hoe wordt de lijst bepaald? Wordt die jaarlijks geëvalueerd en, waar nodig, bijgestuurd? Wie beslist daar uiteindelijk over?

Hoe wordt de kwaliteitskamer georganiseerd? Hoe wordt deze samengesteld en hoe zal ze concreet te werk gaan? Wat zijn de opdracht en het plan van aanpak van de kwaliteitskamer? Heeft ze een beslissingsbevoegdheid, of enkel een adviseerende?

Hoe zult u communiceren over deze hervormingen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Bedankt voor jullie vragen. De konijnen- en paardenfluisteraars zijn inderdaad geschrapt.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Konijnenfluisteraars?

Minister Jo Brouns: Ja, blijkbaar.

De voorzitter: Dat is een groeiende niche in de Vlaamse economie.

Minister Jo Brouns: De hervorming van de kmo-portefeuille, die principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 15 juli, streeft drie doelstellingen na. Eerst en vooral is dat: de additionaliteit of de toegevoegde waarde van het instrument vergroten. Diensten – dat zijn dus opleidingen of adviezen – die geen of maar een beperkte meerwaarde hebben voor onze Vlaamse economie moeten we niet steunen. Ik denk dat dat duidelijk is. We moeten prioritair inzetten op die diensten waar zowel de kmo's als de Vlaamse economie vandaag het meest bij gebaat zijn.

Ten tweede willen we de controle op de kwaliteit van de gesteunde opleidingen en adviezen verder versterken.

Ten slotte is het belangrijk dat ook na de bijsturing de kmo-portefeuille budgettair beheersbaar blijft. Maar deze hervorming is geen besparingsoefening, collega's. Het is belangrijk om dat te onderstrepen. Ik wil het budget van 40 miljoen euro per jaar blijven inzetten om levenslang leren bij kmo-ondernemers in de praktijk te brengen.

Die drie doelstellingen streven we na door het toepassingsgebied van de kmo-portefeuille te beperken tot een limitatieve lijst van toekomstgerichte thema's. Enkel als een opleiding of een advies past in het thema, kan het gesteund worden, anders niet.

De thema's zijn de volgende: bedrijfsstrategie, beroepsspecifieke competenties, digitalisering, duurzaamheid, financiële geletterdheid, innovatie, internationalisering en personeelsmanagement. Dat is nog een ruim pakket van thema's waarbinnen gezocht kan worden.

Voor de beroepsspecifieke competenties wordt er een lijst van in aanmerking komende opleidingen aangelegd, zodat duidelijk is welke opleidingen gesteund kunnen worden. De criteria om opgenomen te worden op die lijst zijn afgestemd op die van het Vlaams opleidingsverlof (VOF). De lijst kan op advies van de nieuwe kwaliteitskamer waar nodig uitgebreid, of net ingeperkt worden.

De kwaliteitskamer is een adviesorgaan dat de kwaliteit van de gesteunde opleidingen en adviezen bewaakt. De Vlaamse Regering heeft de kwaliteitskamer vier opdrachten toegekend.

Ten eerste, de inhoudelijke kwaliteit van opleidingen en adviezen beoordelen en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) adviseren over de steunbaarheid ervan. Dit geldt ook voor diensten die strijdig zouden zijn met de openbare orde, openbare veiligheid, volksgezondheid of met algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten. Ten tweede, het beoordelen van klachten over de inhoud van de gesubsidieerde diensten. Ten derde, de minister en de Vlaamse Regering adviseren over de invulling van de steunbare thema's. En ten vierde, zoals gezegd, adviseren over de lijst van diensten gericht op de beroepsspecifieke competenties.

De kwaliteitskamer is samengesteld uit deskundigen op het vlak van ondernemerschap en deskundigen uit de wetenschappelijke wereld die vertrouwd zijn met de kennisnoden van kmo's. Concreet zullen de administrateur-generaal van VLAIO, twee vertegenwoordigers van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), twee vertegenwoordigers van de Vlaamse Interuniversitaire raad (VLIR) en twee vertegenwoordigers van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) – de werkgevers – in de kwaliteitskamer zetelen.

De selectiviteit wordt versterkt door het toepassingsgebied van de kmo-portefeuille te limiteren tot een beperkt aantal toekomstgerichte thema's. Voor het thema 'beroepsspecifieke competenties' wordt verder ook gewerkt met een limitatieve

lijst van steunbare opleidingen. Die lijst is momenteel in voorbereiding. Om een voorbeeld te geven: een hondenmasseur zal geen beroep kunnen doen op de kmo-portefeuille voor een opleiding hondenmassage voor gevorderden. Akkoord? Maar wel voor een opleiding boekhouden of bedrijfsbeheer.

De ramingen die hier gevraagd worden, zijn moeilijk op te maken. Zoals gezegd is het geen besparingsoefening, maar een hervorming om de kwaliteit en de controle te verhogen. Als men de bijsturing toepast op de steun die werd toegekend in 2019, dan zou er minimaal 36,8 miljoen euro nodig zijn. Geprojecteerd op de projecten van 2021 zou men een minimaal budget van 33,3 miljoen euro nodig gehad hebben. Dat wil dus zeggen dat er ruimte is voor enige verdere groei in het gebruik voor toekomstgerichte thema's, zoals advies voor energiemaatregelen.

Aangaande uw vraag rond de evaluatie, collega Vande Reyde: VLAIO heeft inderdaad de opdracht gekregen om dit voor te bereiden.

Bij de evaluatie van de kmo-portefeuille, specifiek voor het luik 'opleiding', concludeerde men in 2014 al dat bedrijven die gebruik maken van de opleidingssteun, gevoelig groter zijn in termen van tewerkstelling, vaste activa en toegevoegde waarde, en performanter zijn op het vlak van arbeidsproductiviteit en 'Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization' (EBITDA). Ze kennen ook een hogere groei in omvang en performantie. De toename bleek ook sterker naarmate de bedrijven oorspronkelijk kleiner zijn in termen van tewerkstelling en naarmate ze gedurende meerdere jaren gebruik maken van de subsidie. We kunnen dus concluderen dat de opleidingssteun van de kmo-portefeuille effectief bleek te zijn.

Tot slot, mijnheer Gryffroy, kom ik tot uw vraag rond de communicatie over de hervormingen. Zodra de hervorming definitief is goedgekeurd, zal VLAIO de wijzigingen communiceren via de website en haar nieuwsbrief. Bijkomend zullen de geregistreerde dienstverleners en de auditbureaus via een gerichte communicatie op de hoogte worden gebracht. Zoals steeds kan de administratie ook worden gecontacteerd via de Vlaamse infolijn.

We kunnen concluderen dat het een grondige hervorming is, collega's, waarmee we volgens mij de kmo-portefeuille verbeteren en versterken voor de gebruikers en ook de toegevoegde waarde ervan voor Vlaanderen echt verhogen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik was mij even aan het inbeelden wat ik mij moet voorstellen bij een konijnenfluisteraar, maar ik zal het straks even opzoeken.

Voor alle duidelijkheid: ik ben voorstander van deze hervorming. We hebben de afgelopen jaren al een traject afgelegd met de kmo-portefeuille. De dingen die zijn gebeurd, zijn goed.

Maar waarom ben ik zo kritisch over dit instrument en andere instrumenten voor subsidies? Op zich gaat dit niet over alle onzin die daarin zit. Die onzin is volgens mij het gevolg van het ontbreken van een gedegen evidencebased policy over hoe we ondernemers in Vlaanderen moeten ondersteunen.

Collega Ronse, ik hoor u al zeggen dat daarvoor de juiste tools ontbreken en dat we de vennootschapsbelasting zouden moeten hebben naast een aantal andere maatregelen. En dat klopt op zich ook wel. Het zou goed zijn indien dat allemaal in dezelfde hand en op Vlaams niveau zit. Maar ik denk dat we ook binnen de huidige bevoegdheden beter kunnen doen.

Ik kom tot mijn laatste vraag. U zegt dat de efficiëntie ervan al is bewezen en dat het effectief is. Effectief ja, maar is het ook efficiënt? We moeten de vraag stellen

of we eigenlijk niet beter kunnen doen met die middelen. Ik neem aan dat als je die 40 miljoen euro aan opleidingssteun geeft, iedereen zal zeggen dat dat nuttig is. Maar daaruit dan concluderen dat die 40 miljoen euro op de beste manier is besteed, is volgens mij niet juist.

Ik vind dat u de komende maanden of jaren, wanneer de kamer ten volle is ont-plooid, moet nagaan of alle ondernemingssteun – opleidingscheques, ecologiesteun enzovoort – de meest efficiënte manier is en of we eventueel kunnen gebruikmaken van andere mogelijkheden, zoals het verlichten van een aantal zaken in verband met energiesteun, waarbij je wel rechtstreeks kunt ingrijpen op een aantal lasten van ondernemers, eerder dan het uit de hand te geven in de vorm van subsidies en te hopen dat dat dan de juiste manier is waarop het geld wordt besteed. We moeten de komende jaren dus werk maken van die policy rond evidencebased onderzoek.

Maar voor de rest heb ik alle steun voor deze heren en dames van de kwaliteitskamer.

De voorzitter: Collega Gryffroy, ook alle steun?

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Jazeker.

Die effectiviteit is inderdaad zeer moeilijk te bewijzen. Het belangrijkste is dat we de anomalieën eruit halen. Je leert nog elke dag bij over de anomalieën. Dan denk je, slim gezien van die ondernemer om dat gaatje te vinden, maar daardoor ga je alle ondernemers straks misschien over dezelfde kam scheren vanwege een paar malafide personen.

Het is zoals mijn goede collega Ronse heeft gezegd: eigenlijk is het systeem van subsidies niet meer van deze tijd. Eigenlijk moet je kunnen werken op de fiscaliteit. Maar die bevoegdheid hebben we niet, dus lossen we het maar op deze manier op. Ik zou veel liever morgen de bevoegdheid Fiscaliteit hebben. U mag uw mening daarover geven, minister.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik zal die discussie op een ander moment graag met u voeren, collega Gryffroy.

Ik heb één concrete vraag over het verdeelde SERV-advies, minister. Ik sluit mij aan bij collega Vande Reyde, die alle steun wil geven aan de mensen van de kwaliteitskamer. Maar ik vind het vreemd dat de werkgevers, zowel de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) als het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), eigenlijk een negatief standpunt innemen met betrekking tot die kwaliteitskamer. Hebt u daar met hen over gepraat? Het is moeilijk om dit instrument te optimaliseren en gericht te maken en misbruiken eruit te halen, als het principe niet wordt gedragen door de werkgevers.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): De kmo-portefeuille is inderdaad een zeer belangrijke maatregel om onze Vlaamse ondernemers te ondersteunen. Het is dan ook goed dat die efficiënter wordt gemaakt met de invoering van de kwaliteitskamer en de limitatieve lijst van toekomstgerichte thema's, zodat de financiële steun op de juiste plaats kan terechtkomen.

Minister, hoe zult u inspelen op de eventuele vrije budgettaire ruimte die ontstaat door deze hervorming binnen de enveloppe? Zal hierop worden bespaard? Of worden deze middelen anders ingezet ten gunste van onze kmo-ondernemers?

Het is inderdaad een goede zaak dat de kwaliteitskamer werd opgericht, zodat de inhoudelijke kwaliteit van de gesubsidieerde diensten binnen de kmo-portefeuille verder wordt bewaakt. Kunnen de dienstverleners dan ook zelf de kwaliteitskamer consulteren om uitsluitsel te krijgen over de steunbaarheid van bepaalde diensten?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb twee korte bijvragen.

Ten eerste, wat is de impact van deze hervorming op het aantal konijnenfluisteraars en hondenmassieurs in Vlaanderen? Worden die nu bedreigd?

Ten tweede, kan een konijnenfluisteraar ook een beroep doen op een hondenmassage?

De voorzitter: Ja, het is duidelijk welk filmpje van deze commissie het meeste succes zal hebben.

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Kleine ondernemingen die daarvan gebruikmaken, groeien sneller. Dat blijkt uit evaluaties. Maar ik ben het er wel mee eens dat een systeem-evaluatie de moeite waard is. Daar willen we zeker naar kijken.

Ik heb het gezegd en ik herhaal het: het is geen besparingsoefening. Die schaarse budgetten ter ondersteuning van onze bedrijven willen we bijkomend inzetten mocht de nood daartoe er zijn.

Er wordt 20 tot 30 procent steun gegeven. De beste garantie op kwaliteit is dus dat de ondernemer zelf ook 70 tot 80 procent moet betalen. Dat moeten we toch niet onderschatten, collega's. Het is niet zo dat wij die volledige opleiding betalen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb geen verdere vragen meer, enkel de opmerking dat ik net een zeer leuke foto toegestuurd heb gekregen van collega Ronse. Ik stel voor dat u die ook deelt met de rest van de commissie.

Minister Jo Brouns: Terug ernstig nu. Het voordeel van steun is natuurlijk dat je die onmiddellijk kunt geven. Een nadeel van fiscaliteit is dat je daar veel te lang op moet wachten.

De voorzitter: Dat is inderdaad de reden waarom een subsidie-instrument altijd zijn nut zal blijven hebben, los van de bevoegdheidsverdeling.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wel, het is inderdaad hoe je het macro-economisch bekijkt. Ik ben daar niet helemaal voorstander van, omdat je met fiscaliteit veel beter sturend kunt werken en het veel meer van onderuit kan komen. Want dan hebben de bedrijven hun fiscaliteit veel meer zelf in de hand, terwijl je met een subsidie riskeert te veel top-down te werken.

Dat het soms verkeerd toekomt, is niet juist. Ook fiscaliteit kan soms verkeerd worden gebruikt. Daar heb je ook malafide zaken. Daarin verschillen we van mening, maar dat kan geen kwaad.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van 5G in Vlaanderen
– 3884 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De frequentieveiling heeft lang op zich laten wachten, maar we zijn blij dat het uiteindelijk beslist is. Het is een belangrijke veiling. Dit bepaalt ook het beeld van de telecom voor de komende decennia. We zien ook dat er meer concurrenten zijn. Naast de klassiekers zijn er een aantal opmerkelijke nieuwkomers zoals Citymesh en NRB.

We moeten ook zien wat het effect ervan zal zijn. Er wordt voorspeld dat de prijzen zullen dalen. Dat kan, maar het kan ook zijn van niet. Naar aanleiding van een actuele vraag werd aangegeven dat er een akkoord moet worden bereikt met de operatoren over de technische aspecten. Dat zal dan mee de impact op de Vlaamse ondernemingen en de innovatie bepalen.

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht focust ook op de versnelde uitrol van het glasvezelnetwerk en 5G. Daarnaast heeft de Vlaamse Regering de ambitie om samen met de marktoperatoren en Fluvius een tower company voor 5G op te richten. Dat maakt het mogelijk om de infrastructuur voor 5G te delen onder de verschillende operatoren, waardoor een brede uitrol in Vlaanderen, ook in de dunst bevolkte gebieden, mogelijk is. Door de samenwerking kan er kostenefficiënt worden gewerkt.

Minister, wat is de impact van de veiling van de 5G-licenties voor Vlaanderen en meer bepaald voor de doelstellingen rond innovatie en voor onze Vlaamse ondernemingen? Wat betekent dat concreet voor de ambities in het plan Vlaamse Veerkracht? Wat is de timing voor deze verdere uitrol?

Wat is de impact van deze toekenningen voor innovatie en onderzoek en ontwikkeling (O&O) in Vlaanderen? Op welke manier zal deze veiling het innovatiebeleid in Vlaanderen en de industrie en ondernemingen een extra boost geven?

Wat is de stand van zaken van de uitbouw van de tower company voor 5G? Verandert de effectieve toekenning van de licenties iets aan deze plannen? Wat is de stand van zaken van het onderzoek dat het Interuniversitair Micro-elektronica-centrum (imec) daaromtrent voert?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De impact voor onze ondernemingen van de veiling zit momenteel voornamelijk in het vooruitzicht dat 5G binnenkort uitgerold zal worden. Zoals bekend zal het 5G-netwerk veel sneller en veel stabiel zijn en zullen er meer apparaten tegelijk kunnen worden geconnecteerd. Dat laat toe dat zaken zoals hyperexacte besturing op afstand hun weg zullen vinden in toepassingsgebieden zoals de logistiek, precisielandbouw en gezondheidszorg.

Het vooruitzicht alleen al dat dit netwerk wordt uitgerold, zal innovatieve bedrijven in Vlaanderen de incentive geven om hier meer mee te experimenteren, zoals nu reeds op kleine schaal gebeurt in onze havens en in de landbouw. Middenveldorganisaties zoals Agoria reageren dan ook heel tevreden op de vooruitzichten.

Het programma Vlaamse Veerkracht bevatte doelstellingen gericht op digitalisering, gaande van data meer als grondstof te zien van onze economie en

samenleving, tot het transformeren van onze overheidsdiensten en het ontwikkelen van digitale talenten. De komst van 5G zal een positieve impact hebben op en meer opportuniteiten creëren inzake digitalisering.

De uitrol ervan is echter een langetermijnsinspanning van heel wat actoren: overheden, telecomoperatoren en infrastructuuruitbaters. Het plan Vlaamse Veerkracht is opgemaakt voor de veiling van 5G beschikbaar was en we wachten de uitrol van 5G niet af om de doelstellingen ervan na te streven.

De 5G-uitrol hangt af van vele factoren: regionale en lokale overheden moeten vergunningen uitvaardigen en telecomoperatoren moeten in samenspraak met infrastructuuruitbaters plannen maken om 5G op een duurzame manier uit te rollen, eventueel gestimuleerd door overheden. Het is nu in de eerste plaats aan de telecomoperatoren, waarvan enkele nieuwe spelers, om plannen op te maken. Het is de federale overheid die bij monde van het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) dit geheel overziet.

De uitrol van 5G maakt het mogelijk dat ook toepassingen die momenteel enkel in labo's worden getest, ook in de werkelijke wereld worden uitgerold. Toepassingen die gebruik maken van 5G zullen dus in nieuwe omgevingen kunnen worden getest, wat hun ingang tot de markt zal versnellen en verdere innovatie kan stimuleren. De reguliere steunkanalen bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) staan open voor O&O-projecten rond 5G van ondernemingen.

Uit het onderzoek waar u naar verwijst, kwam voort dat een tower company een optie is om de 5G-uitrol in Vlaanderen extra te kunnen stimuleren. Het voornaamste effect zou zijn dat er één partij zou zijn die de vergunningen onderhandelt met de vele lokale besturen en dat dure infrastructuur op die wijze gedeeld zou kunnen worden, wat de kosten kan drukken. Dit zou op zijn beurt een positief effect hebben op de prijs van de uitrol, waardoor ook dunbevolkte gebieden interessanter worden om af te dekken met 5G, wat ik wel belangrijk vind. Dat laatste is ook een belangrijk element voor de regering.

Sinds het afronden van de studie in de loop van 2021 is er echter veel veranderd. Er zijn vijf in plaats van drie telecomoperatoren die rechten hebben binnengehaald inzake 5G en er zijn ook tal van memoranda of understanding afgesloten tussen allerlei partijen over enerzijds de uitbating van de bestaande infrastructuur en anderzijds de uitrol van het glasvezelnetwerk. Al die zaken hebben een impact gehad op het telecomlandschap in Vlaanderen.

Telecomoperatoren moeten nu aan zet komen om 5G te kunnen uitrollen. Wanneer dat werk bezig is, kunnen we vanuit de overheid kijken hoe we de verdere uitrol stimuleren en kunnen voldoen aan de doelstellingen die Europa ons oplegt. Het lijkt mij op dit moment verstandig om de markt eerst aan zet te laten. Het aanbod vanuit de Vlaamse Regering blijft gelden voor infrastructuurdeling met het oog op een gebiedsdekkend 5G-netwerk, volgens een open model, waarop dienstverleners aan gelijke voorwaarden hun diensten kunnen aanbieden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank u wel voor de uitgebreide antwoorden. Ik heb weinig bijkomende vragen. De vragen zijn beantwoord.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb een kleine suggestie. Ik heb dat ook een paar keer bij andere ministers gedaan. Er zijn heel veel aspecten rond de uitrol van 5G, eenmaal de veiling rondgemaakt is, die eigenlijk in een overkoepelende strategie zouden moeten worden behandeld. Het gaat dan over ruimtelijke

ordering, stralingsnormen, de toekomst van de tower company, hoe we verschillende operatoren het best kunnen laten samenwerken. Ik doe hier nogmaals de suggestie – en misschien kunt u daar het voortouw in nemen – om over verschillende beleidsdomeinen heen naar één strategie, neergeschreven in een mooi document, te gaan. Zo weten we waar we op al die domeinen staan, welke acties er nodig zijn en hoe we daarin vooruitgang kunnen maken.

Ik heb nog een kleine slotvraag. Hebt u al enig idee hoe het zit met de verdeling van de middelen die na de veiling zullen aankomen in een grote pot, of zijn er geen verdere onderhandelingen meer over geweest?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): De innovatieve kracht van 5G wordt vandaag al aangetoond in een aantal 'use cases', onder andere in de haven van Antwerpen. De minister heeft ernaar verwezen. Ik ga ervan uit dat de aankomende uitrol ervoor zal zorgen dat heel wat meer bedrijven zullen intekenen op die technologie en daar ook toepassingen voor zullen ontwikkelen. Ik wou eigenlijk van deze minuut gebruikmaken om een ander onderdeel van deze commissie, de wetenschapscommunicatie, in de verf te zetten. Er bestaat een zeer goede website, over5g.be, waar eigenlijk zowel richting consument als richting bedrijven heel wat informatie wordt aangeboden. Het is nuttig om een aantal bezorgdheden die er in het brede publiek rond 5G leven, te kunnen wegnemen. Ik wou van de gelegenheid gebruikmaken om die website nog eens in de verf te zetten.

De voorzitter: Een kleine commercial af en toe mag.

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: U hebt gelijk, collega De Roo, onbekend is onbeminde. Wetenschapscommunicatie is op dat vlak heel belangrijk. Ik maak een brugje naar Flanders Technology & Innovation (FTI). We hebben een heel belangrijke rol om innovatie en technologie te omarmen en jongeren en alle Vlamingen te enthousiasmeren. We moeten inderdaad heel goed uitleggen waarover het gaat.

Collega Vande Reyde, uw eerste vraag is een goed idee. We zullen het verder bekijken.

Op uw tweede vraag is het antwoord: nee.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe samenwerkingsakkoord met ParticipatieMaatschappij Vlaanderen – 57 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe beheersovereenkomst met ParticipatieMaatschappij Vlaanderen – 74 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) is als doe- en durfbedrijf een belangrijke schakel voor de Vlaamse economie en de ondernemingen. PMV doet dat door beloftevolle ondernemingen te financieren, van de

start tot aan de groei. PMV staat ook in voor de achtergestelde leningen en de waarborgcapaciteit. Wat zijn de instrumenten van PMV? De achtergestelde leningen, de waarborgen of de participatie in kapitaal. Concreet gaat het dan over de volgende zaken: de achtergestelde leningen, de extra capaciteit voor Gigarant, de PMV/z-waarborgen, de Winwinlening, het Vriendenaandeel, het Welvaartsfonds enzovoort.

De samenwerking tussen PMV en de Vlaamse overheid verloopt via een meerjarige samenwerkingsovereenkomst, die onder andere het strategisch kader voor de opdracht van PMV voor vijf jaar vastlegt. De huidige overeenkomst loopt af in 2022. Na een grondige evaluatie keurde de Vlaamse Regering onlangs de nieuwe samenwerkingsovereenkomst goed. We hebben daarover ook al hoorzittingen gehad met PMV in deze commissie.

In deze overeenkomst worden nieuwe accenten gelegd, namelijk de rol die PMV moet spelen in de verduurzaming van ons economisch weefsel en de klimaattransitie, de creatie van economische en maatschappelijke meerwaarde en meer transparantie.

Minister, in welke mate zal de nieuwe samenwerkingsovereenkomst de werking van PMV concreet veranderen? Er gaat in de samenwerkingsovereenkomst heel wat aandacht naar het verduurzamen van het Vlaamse economisch weefsel en de klimaattransitie door te focussen op de transitie naar duurzame en hernieuwbare energievoorzieningen, de Sustainable Development Goals (SDG's) en de ESG-criteria (environmental, social and governance). Hoe zal dat concreet worden aangepakt? Wat is de impact hiervan op de instrumenten van PMV?

Hoe zal PMV transparanter communiceren ten overstaan van de samenleving en het Vlaams Parlement in het bijzonder? Dat was een heel uitdrukkelijke vraag van deze commissie bij de jongste hoorzitting.

Wat zal PMV bijkomend en eventueel anders doen om het principe waar te maken dat ieder beloftevol ondernemersproject de nodige financiering moet kunnen vinden?

Ten slotte, op welke manier zal PMV de professionele dienstverlening verder uitbouwen om personeel uit de private markt aan te trekken en de nodige capaciteit en expertise uit te bouwen? Dat is ook gebaseerd op een duidelijke vraag uit deze commissie tijdens de jongste hoorzitting.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dit is perfect geschetst door collega Gryffroy. Ik zal nog wat aanvullende vragen stellen, naast die naar een algemene toelichting van de beheersovereenkomst.

Er gebeurde ook een externe evaluatie, door Dialogic. Wat waren de belangrijkste bevindingen daarvan, en op welke manier zijn die meegenomen in de beheersovereenkomst?

Dan heb ik nog een vraag over de transparantie. Minister, u weet dat dat een belangrijk hoofdstuk in onze resolutie was. Het is mijn gevoel, maar u mag me corrigeren, dat wat daarover is opgenomen in de beheersovereenkomst, redelijk summier is. Er wordt enkel gezegd dat de algemeen manager op vraag bereid is om naar het parlement te komen. Waarvoor dank, maar zou dat stuk over transparantie misschien niet een beetje uitgebreider kunnen zijn geweest? Ik hoor echter graag eerst uw antwoord daarop voor ik daar verder op inga.

Een laatste vraag gaat over investeringen in buitenlandse fondsen. Daarover staat er wél een en ander in. Er wordt in gezegd dat dat beperkt blijft tot maximaal 25 procent van de fondsgrootte en dat er een return van dat buitenlands fonds in Vlaanderen moet zijn. Op welke manier denkt u dat af te dwingen? Is dat een vaste

standaard die PMV gaat hanteren? Op welke manier gaat men ervoor zorgen dat, als er in buitenlandse fondsen of ondernemingen wordt geïnvesteerd, er ook een return richting Vlaanderen is?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, uit de evaluatie van de vorige samenwerkingsovereenkomst in de periode 2017-2022 is gebleken dat PMV goed functioneert en adequate structuren heeft, die efficiënt en effectief worden gerund. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst bestendigt dan ook de bestaande goede werking van PMV en legt toekomstgericht nieuwe accenten. Ik stip kort de beleidsmatig belangrijkste bijstellingen aan.

Er is een nieuwe missieomschrijving voor PMV, waarin ook duurzaamheid en maatschappelijke impact expliciet worden opgenomen. Het strategisch kader, de investeringsrichtlijnen voor PMV, scherpen we heel sterk aan. We voegen toe dat PMV zich ertoe engageert om in een concreet dossier nooit tegen het strategisch kader in te gaan. Concreet betekent dat dat als PMV ageert op basis van een van haar investeringsrichtlijnen, zij niet mag ingaan tegen een van de andere richtlijnen. Concreet kan bij een investering gericht op de verankering van een bepaalde onderneming in Vlaanderen de richtlijn gericht op de verduurzaming van de Vlaamse economie dus niet worden genegeerd of geschonden.

Doorheen de bestaande strategische richtlijnen wordt de verduurzaming van de Vlaamse economie en de rol die PMV daarin te spelen heeft, geëxpliciteerd. Er wordt een nieuwe, zevende strategische richtlijn toegevoegd, namelijk dat investeringen van PMV bijdragen aan de creatie van maatschappelijke meerwaarde, uitgedrukt in SDG's en ESG-criteria. Openbaarheid en transparantie richting het Vlaams Parlement worden nog beter verankerd, met onder meer het expliciete engagement van de CEO van PMV om zich steeds ter beschikking te stellen van het Vlaams Parlement voor overleg en toelichting. In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst wordt verankerd dat PMV bij fondsparticipaties waarin zij voor minder dan 25 procent participeert, een hefboom van minstens 1 nastreeft qua investeringen door het fonds in Vlaanderen. Voor elke geïnvesteerde euro moet er dus minimaal 1 euro in Vlaanderen worden geïnvesteerd. Voor fondsen waarin PMV voor meer dan 25 procent participeert, moet dat 2 euro zijn. Er wordt een nieuwe rapportering over de ESG-criteria en de SDG's ingevoerd, gekoppeld aan de invoering van de nieuwe strategische richtlijn, allemaal via de website van PMV.

PMV zal zich ook conformeren aan de vereisten voor een 'light green' fonds, zoals bedoeld in artikel 8 van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze Europese verordening bevat regels met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector. PMV valt juridisch niet onder het toepassingsgebied van deze verordening, maar neemt wel het engagement op zich om zich er tegen eind 2023 aan te conformeren. Daarvoor worden de investeringsprocedures binnen de PMV-groep aangepast, zodat ESG-kenmerken actief worden meegenomen in de beoordeling van investeringsopportuniteiten, de besluitvorming en de opvolging van portefeuillebedrijven. PMV wil met haar portefeuillebedrijven doelstellingen afspreken op het vlak van verduurzaming. De uitrol daarvan is op dit moment bezig. De fondsen onder beheer van PMV zijn al volledig conform de vereisten van een artikel 8-fonds georganiseerd. Voor de volledige PMV-groep, met uitzondering van PMV Standaardfinanciering, wordt eind 2023 als deadline vooropgesteld voor deze uitrol.

Het samenwerkingsakkoord bevat een lange lijst van rapporteringen die PMV structureel ter beschikking zal stellen. Bovendien werd ingeschreven dat de CEO zich ter beschikking moet houden telkens als het Vlaams Parlement hem wil ondervragen over de activiteiten van PMV. Verder heb ik zelf PMV ook gevraagd

om rapporteringsmogelijkheden op enkele bijkomende parameters te onderzoeken. Ik denk dat het goed zou zijn dat PMV daarover op korte termijn terugkoppelt, ook naar deze commissie, om toe te lichten hoe zij dit zelf zien, uiteraard steeds binnen de krijtlijnen van wat PMV zelf kan en mag communiceren, gelet op de vertrouwelijkheidsverbintenissen die zij zelf dient na te leven. Daar komen we zo dadelijk toch nog even op terug.

PMV kan de voornoemde doelstelling realiseren door zelf financiering aan te bieden, maar ook door via waarborgen bankfinanciering te faciliteren. Het is natuurlijk ook mogelijk dat ondernemingen elders op de markt de nodige financiering vinden. PMV blijft de financiële markten daarom ook monitoren om lacunes en structurele probleemgebieden te identificeren en te bekijken of en welke nieuwe marktconforme investeringsinstrumenten kunnen worden uitgewerkt om daar voldoende antwoord op te kunnen bieden.

Om verder op de ingeslagen weg te gaan, moet PMV verder werk maken van een grotere naamsbekendheid bij ondernemers. Daartoe heeft PMV een aantal stappen gezet die haar 'brand' zullen versterken. U merkte wellicht al dat de website recent volledig werd vernieuwd en geüpdatet. Ook werd de mogelijkheid toegevoegd om online een dossier in te dienen voor de PMV-standaardfinancieringen. De samenwerking met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), de VLAIO-bedrijfsadviseurs en het VLAIO-netwerk is daarbij voor ons ook erg belangrijk.

PMV heeft vandaag een zeer competent team. Dat werd in het evaluatieverslag ook heel uitdrukkelijk gesteld en bevestigd. Gezien de groei die PMV de jongste jaren op een rendabele manier heeft gerealiseerd, moet zij echter blijvend op zoek gaan naar bijkomende, zeer gewilde profielen op de markt. Om daarin te slagen heeft PMV een eigen actieplan opgezet dat haar aantrekkelijk moeten kunnen houden in de arbeidsmarkt. Dat gaat dan over opleiding, ondersteuning en vergoeding, alsook over persoonlijke groeiperspectieven voor al haar medewerkers.

Collega Vande Reyde, de evaluatie door Dialogic waarnaar u verwijst, is een rapport van meer dan tweehonderd pagina's. Ik zal me hier beperken tot een aantal algemene bevindingen.

Een eerste: "Wij komen tot de conclusie dat door PMV meer ondernemingen met een realistisch businessplan en meer toekomstgerichte infrastructuur- of vastgoedprojecten met een positief maatschappelijk rendement en een bekwaam management in staat zijn om de financiering te vinden die zij nodig hadden."

Een andere: "Wij komen tot de conclusie dat PMV middels financiering een positief effect op de Vlaamse economie heeft gehad. (...) Mogelijke negatieve effecten die PMV zou kunnen hebben op de economie blijven vooral theoretisch en zeer klein."

"Voor elke euro die in PMV geïnvesteerd is in de periode 2017-2020, komen er dus negen euro's terug."

De samenvatting van het rapport is publiek beschikbaar op de website van Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Ik deel ook het volledige rapport uiteraard graag met deze commissie na afloop van onze zitting.

Uiteraard bevat het rapport ook een meer gedetailleerde appreciatie van verschillende deelaspecten van de werking van PMV en ook aanbevelingen voor verdere verbetering. Binnen het bestek van deze vergadering kan ik daar niet uitgebreid op ingaan. Ik denk daarom dat de discussie daarover een uitgebreidere gedachtewisseling, ook met PMV zelf, waard is. Ik denk dat u dat wel zult onderschrijven.

Tot slot: de samenwerkingsovereenkomst bevat de strategische richtlijnen die de aandeelhouder met PMV overeenkomt, zonder zich echter te kunnen of mogen

mengen in de operationele werking van PMV. Dat betekent vanzelfsprekend niet dat hiervan geen verdere concretisering moet gebeuren.

Naast de expliciete kapstok in het samenwerkingsakkoord dat de algemeen manager zich ter beschikking houdt van het Vlaams Parlement, is er in deze commissie reeds een dialoog geweest hierover met Michel Casselman. Ik heb, zoals ik al zei, PMV ook zelf gevraagd om hier werk van te maken en bijkomende rapporteringsmogelijkheden te onderzoeken. Ik denk dat het dus goed zou zijn om hierover nu terugkoppeling te voorzien in deze commissie en met PMV in dialoog te gaan over of en hoe dit concreet kan worden ingevuld.

Tot slot zijn er brede rapporteringsverplichtingen opgenomen in het samenwerkingsakkoord, aangevuld met de mogelijkheid voor het Vlaams Parlement om de algemeen manager rechtstreeks vragen te stellen. Naar mijn mening is er dus geen beperking, tenzij door algemene geheimhoudingsclausules vastgelegd, voor het Vlaams Parlement om de vinger aan de pols te houden bij de werking van PMV en hen hierover te interpellieren.

Ik kom tot uw slotvraag, collega Vande Reyde. Uit de cijfers die u in april van dit jaar opvroeg, bleek dat voor elke euro die PMV in fondsen investeert er 2,5 euro in Vlaanderen wordt geïnvesteerd. PMV hanteert een methodologie om op voorhand een degelijke inschatting te maken van een grotere return voor Vlaanderen dan het engagement van PMV en uit de feiten blijkt dit ook effectief zo te zijn. Deze afspraken zijn, zoals ik eerder zei, nu ook vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst, zodat dit kan worden gemonitord.

De voorzitter: Collega's, hoe dan ook waren we van plan om PMV opnieuw uit te nodigen. Er is ook een overleg voorzien met de gedelegeerd bestuurder over de praktische manier van werken van de gegevensuitwisseling en controle tussen deze commissie en PMV. Ik heb ook genoteerd dat we straks aan de commissie het rapport ter beschikking gaan stellen.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Met wat u bijkomend nog gezegd hebt, voorzitter, is dit ook een beetje mijn algemene beschouwing. Ik denk dat we bij de laatste hoorzitting een heel goed, open en transparant gesprek gehad hebben met PMV, waarbij we vanuit de commissie een aantal bezorgdheden hadden. Ik heb ook het gevoel dat deze bezorgdheden voor een heel groot stuk toch zijn opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst. Het wordt altijd moeilijk als we spreken over governance, over wat vertrouwelijke en wat niet-vertrouwelijke informatie is. Ik denk dat we daar moeten rekenen op elkaars vertrouwen. Je kunt onmogelijk vertrouwelijke informatie zomaar op de markt gaan smijten; dat gaat niet, dat doe je niet, dat geeft geen rechtszekerheid.

Ik ben dus blij dat we uiteindelijk, na zoveel jaren, tot een systeem kunnen komen waarbij we op een vlotte manier kunnen communiceren. Ik wacht deze hoorzitting dan ook af. Ik weet dat er nog tussenkomsten zullen zijn, maar ik zal het hierbij houden en geen eindreplik meer geven, aangezien ik dringend weg moet. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, over die transparantie: het spijt me zeer, maar ik kan geen genoeg nemen met het antwoord daarover. Ik ben hier als parlements lid om 6 miljoen Vlamingen te vertegenwoordigen. PMV, met alle instrumenten samen – waarborgen, investeringen, fondsen, bedrijven – beheert ongeveer 2,5 miljard euro Vlaams belastinggeld. Als ik daar schriftelijke vragen over stel als parlements lid, krijg ik daar amper antwoorden op. Als ik daar in de

commissie vragen over stel, blijven die antwoorden altijd zeer vaag. Als ik aan PMV vragen stel, zeggen zij dat dat allemaal geheim is en onder bedrijfsclausules valt. Daar kan ik geen genoeg mee nemen. Ik vraag hier niet om te kunnen beslissen over de operationele zaken van PMV. Ik vraag hier gewoon dat wij als Vlaamse volksvertegenwoordigers volledige duidelijkheid krijgen waar 2,5 miljard euro Vlaams belastinggeld naartoe gaat, wat daarmee gebeurt. Dat is onze taak als verkozen parlementsleden en ik vind dat daar gehoor aan gegeven moet worden. 2,5 miljard euro, dat is geen kattenpis. Er zijn trouwens de afgelopen jaren ook een paar gevallen geweest waaruit blijkt dat die controle en die informatie naar het parlement niet overbodig zijn. Er is 20 miljoen euro verlies geleden op FNG nv, er is het dossier van het InnovatieNetwerk Overheid (INO), er is het dossier van Unifiedpost, allemaal voorvallen die tonen dat wij als parlement meer zeggenschap en meer transparantie moeten hebben over wat er met de middelen van PMV gebeurt.

Wat mij een beetje ontevreden stemt, zelfs een beetje kwaad maakt, minister, is dat wij daar als parlement een resolutie over goedgekeurd hebben waarin klaar en duidelijk staat dat wij die volledige transparantie willen hebben. Dat is goedgekeurd door heel het parlement. Dat is een opdracht aan de regering om dat te doen. Als ik dan het resultaat lees in de beheersovereenkomst, dat daar enkel in staat dat de CEO wel bereid is om naar het parlement te komen als dat hem gevraagd wordt, dan is dat voor mij onvoldoende. Het is logisch dat de CEO naar het parlement komt als dat hem gevraagd wordt. Dat was ook al zo. Ik wil veel meer, ik wil volledige transparantie over alle investeringen, waarborginstrumenten en dergelijke van PMV. Als we dat niet kunnen krijgen als parlement, denk ik dat we hier onze job niet goed aan het doen zijn. Ik vraag u dus heel stellig of u toch binnen de huidige overeenkomst misschien nog, of binnen de operationalisering ervan, het mogelijk maakt dat we volledige duidelijkheid krijgen over alle investeringen, alle waarborgen, alle andere instrumenten van PMV in de toekomst. Dat is essentieel voor ons om onze taak als Vlaams volksvertegenwoordiger te doen. Ik ben het een beetje beu dat wij als parlement daar altijd opzij gezet worden. Het is natuurlijk de gewoonte om het parlement een beetje in het ongewisse te laten. Maar in dezen neem ik daar geen genoeg mee en hoop ik dat u aan mijn oproep voldoet, trouwens de oproep van heel het parlement. Anders zal ik daar nieuwe resoluties over voorstellen tot we die transparantie krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik kan het eigenlijk niet beter zeggen dan collega Vande Reyde. Minister, we vragen echt meer transparantie, desnoods met vertrouwelijkheid van onze kant. Er zal geen enkel lid van deze commissie die vertrouwelijkheid schenden, want PMV is een publieke investeringsmaatschappij waar de return on investment van Vlaams belastinggeld ten goede komt aan onze Vlaamse economie, en dus aan onze Vlaamse burgers. Wij zullen daar zeker behoedzaam mee omspringen. Maar ik ben de mening toegedaan dat alleen de rapportageplicht van PMV – en we mogen het vriendelijk vragen aan de CEO – aan ons als parlement om zich te komen verantwoorden of inzicht te geven in het investeringsbeleid, een beetje mager is. Onze resolutie ging een stapje verder en had een aantal heel concrete eisen. Ik zou een avenant aan de beheersovereenkomst voorstellen waarbij de vragen die het parlement in de resolutie heeft gesteld, worden meegenomen. Dat mag of kan geen enkel probleem zijn om op die manier te werken.

Een tweede element waar ik blij over ben, is dat u het volledige rapport van Dialogic ter beschikking wilt stellen. Mijn vragen zijn nu gebaseerd op wat er in de nota aan de Vlaamse Regering terug te vinden is. Een van die punten riep bij mij toch een aantal vragen op. Daar stond: "Speel in op de bedreigingen dat maatschappelijke doelen belangrijker worden ten koste van economische doelen. Het primaire doel

van PMV is immers een positieve impact te hebben op de Vlaamse economie en een te grote focus op maatschappelijke doelen kan dit ondermijnen.” Dat is natuurlijk net de essentie van wat een publieke investeringsmaatschappij moet doen: maatschappelijke doelstellingen nastreven met een economische return on investment. Ik zie niet in hoe het ene het andere zou kunnen ondermijnen als er bedachtzaam wordt omgegaan met de investeringsbeslissingen. Ik vraag me af of de Vlaamse Regering kan verduidelijken over welke tegenstelling het hier gaat en hoe men er rekening mee heeft gehouden bij de totstandkoming van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst.

Dan heb ik nog een vraagje over de evaluatie. In de vorige versie van de beheersovereenkomst bleek duidelijk hoe en met welke scope de evaluatie zou plaatsvinden. En nu wordt de scoping toevertrouwd aan het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie. Betekent dit dat de scope van de evaluatie ook meer ‘behind closed doors’ gaat of zal EWI komen toelichten hoe, met welke doelstellingen en met welke finaliteit de evaluatie zal gebeuren wanneer deze dan, vanzelfsprekend, met het parlement moet worden gedeeld. Kunt u daar nog wat meer inzicht in geven?

Tot slot wil ik het nog hebben over het klimaatbeleid. Het is een goede zaak dat er een heel duidelijke passage in de beheersovereenkomst wordt opgenomen, onder ‘Klimaatdoelstellingen en verduurzaming’. Maar mijn concrete vraag – die uiteraard ook in een hoorzitting nog verder aan bod kan komen – is hoe deze aandacht zal doorwerken in de allocatie van de investeringsportefeuille van PMV. Is daarvoor een bepaalde minimumallocatie afgesproken? Wat wordt beschouwd als voldoende focus op deze doelstellingen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik wil eerst aansluiten bij collega Gennez, ik kom zo dadelijk terug bij collega Vande Reyde, en ik heb ook een aantal algemene beschouwingen.

De evaluatie waar u naar verwijst, is inderdaad een bijzondere passage. Ik deel die mening. Het lijkt me een beetje bizar verwoord zoals het daar staat. Zoals ik al zei, hebben we in de nieuwe missie van PMV de creatie van maatschappelijke meerwaarde heel expliciet opgenomen. Ik deel uw mening volledig. Ik ga niet akkoord met die passage zoals ze daar staat en zoals u ze hier hebt geciteerd.

De volgende evaluatie zal volledig openbaar gemaakt worden. Daar is geen discussie over en daar bestaat geen onduidelijkheid over. Die kan hier uitvoerig worden toegelicht. Dat spreekt voor zich.

Wat het klimaat betreft, ligt heel sterk de nadruk op de overeenkomst. Dat schrijven ze ook met zoveel woorden in de nieuwe missie van PMV. Ze blijven natuurlijk autonoom bevoegd om middelen te alloceren, maar dat dit een prioriteit moet zijn, hebben we in de nieuwe overeenkomst duidelijk afgesproken.

Zoals gezegd zal de evaluatie volledig ter beschikking gesteld worden en rondgestuurd worden naar alle commissieleden.

De samenwerkingsovereenkomst bevat nu een duidelijke kapstok over de transparantie. We hebben daar dus het kader voor gecreëerd. Het is nu ook aan het parlement om dat voor een stukje zelf in te vullen en PMV te bevragen wanneer men dat nodig acht.

Over de aard van de samenwerkingsovereenkomst: dat creëert wel degelijk een kader. Ik steun de vraag voor de transparantie voor zover dat kan binnen de vertrouwelijkheidsverbintenissen van PMV. Dat is belangrijk. Die moeten ze zelf ook naleven. U kunt nu dus PMV interpellieren met al uw vragen, desnoods achter

gesloten deuren. We moeten de resolutie en de evaluatie eens naast de nieuwe samenwerkingsovereenkomst leggen om te zien waar er nog verschillen zijn.

Maar eerder algemeen, collega Vande Reyde, ergens verschillen we fundamenteel van mening. Dat mag, dat is niet erg. Ik wil aansluiten bij wat collega Gryffroy zei over vertrouwen. Ik vind dat wel belangrijk. Ik denk dat die mensen daar in eer en geweten met heel veel competenties participaties aangaan in Vlaamse ondernemingen. Lukt dat altijd voor 100 procent? Nee, dat kan ook mislukken. Maar als we op het einde de balans opmaken, is dat een bijzonder positief resultaat. Binnen alle mogelijkheden moet er transparantie geboden kunnen worden. Maar we mogen hen niet eenzijdig afrekenen op een aantal dossiers die misschien minder goed gelopen zijn. Dat is met investeringsmaatschappijen zo. Om in onze samenleving vooruitgang te boeken, om te innoveren, kan het inderdaad af en toe eens fout lopen bij bepaalde bedrijven. Maar dat gebeurt na dubbelchecks, na goede controles vooraf door PMV. Ik wil toch even meegeven dat dat vanuit een positieve benadering ook mag en kan bekeken worden. Dat is een stuk vertrouwen naar alle medewerkers die dat zeer nauwgezet doen, met heel wat competenties op dat vlak. Ik vind enig vertrouwen daar gepast.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ga echt niet akkoord met dat laatste. Ik vind dat een antwoord naast de kwestie, mijn excuses. Het gaat niet over een gebrek aan vertrouwen. Ik heb 100 procent vertrouwen in de mensen, in de structuren, in de werking van PMV en in de opdrachten die ze krijgt. Daar gaat het niet over. Het gaat hier wel om een basisprincipe van de democratie, dat wij als Vlaamse volksvertegenwoordigers verkozen zijn om te kijken of de belastingmiddelen op de manier besteed worden zoals wij dat beslist hebben. Daar is een basistransparantie voor nodig die er op dit moment niet is. Het gaat niet over het feit dat ik geen vertrouwen heb. Het gaat ook niet over het feit dat ik wil beslissen over die middelen. Het gaat erover dat ik wil controleren en nagaan of de middelen voor PMV besteed zijn zoals wij het juist bedoelen.

Als er dan af en toe verlies gemaakt wordt, daar heb ik geen probleem mee. Dat is inherent aan bijvoorbeeld risicokapitaal of het verlenen van waarborgen of het participeren in een aantal investeringen. Ik heb wel een probleem als er dossiers opduiken waar de regels van good governance en goed bestuurlijk beleid, zoals bijvoorbeeld in het geval van FNG, geschonden zijn. Dan zou ik het liefst op voorhand willen weten wat daar gaande is en welke middelen daar geïnvesteerd zijn, volgens welke voorwaarden en met welke drijfveren. Dat kan, zoals collega Gennez zegt, perfect onder de geheimhoudingsplicht die wij als Vlaams Parlement hebben.

Maar minister, je kunt niet, met de beste wil van de wereld, zeggen dat je maar vertrouwen in die mensen moet hebben en dat het niet goed zou zijn als het parlement daar te veel van afweet, omdat het misschien bedrijfsinformatie zou gaan lekken. Dat kun je niet zeggen tegen parlementsleden. Wij zijn verkozen door het volk en u moet ons daarin kunnen vertrouwen. En ik ga ermee akkoord dat als dat dan geschonden wordt door ons, we dan zelf op de blaren moeten zitten. Maar je kunt ons niet op voorhand uitsluiten van de transparantie. Als Vlaams Parlements lid moeten wij meer weten over de 2,5 miljard euro belastinggeld dat PMV beheert. Met enkel de belofte dat de CEO eens naar het parlement mag komen, neem ik geen genoegen. Ik zou dat niet doen. Ofwel past u dat aan in de operationalisering. Ofwel maken we inderdaad een aanpassing aan de beheersovereenkomst en eisen we dat terug via een nieuwe resolutie in het Vlaams Parlement.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de begeleiding van jongeren aan het begin van de loopbaan – 3887 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de coronacrisis op de jongeren en de arbeidsmarkt – 42 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): I'm every inch a gentleman, dus ik geef eerst het woord aan collega Claes.

Alessia Claes (N-VA): Dank u wel, collega, wat een verrassing.

De impact die de coronacrisis heeft gehad valt niet te onderschatten. We lezen in De Tijd van 23 september 2022 dat niet alle jongeren de coronaschok op de arbeidsmarkt hebben verteerd. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt en de moeilijke zoektocht van werkgevers naar geschikt personeel, stelt de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) vast dat veel jongeren moeite ervaren om de opgelopen achterstand bij de start van de carrière in te halen. Ik denk aan soft skills zoals met klanten omgaan, samenwerken, zelfstandig kunnen werken enzovoort.

Jongeren die de middelbare school niet hebben afgemaakt, een migratieachtergrond hebben of geen opleiding volgen, hebben het doorgaans moeilijker op de arbeidsmarkt. Van wie geen diploma middelbaar onderwijs heeft zit een op de drie na een jaar nog steeds zonder werk. Bij wie wel een diploma middelbaar onderwijs heeft is dat 3 procent. Een op de zestien jongeren verlaat in Vlaanderen de middelbare school zonder diploma. Jongeren met een migratieachtergrond doen er langer over om een job te vinden. De neet-jongeren (not in education, employment or training) blijven bijzonder kwetsbaar. Daarover heb ik de volgende concrete vragen.

Op welke manier wordt de impact van de coronacrisis en de huidige crisis op de jongeren en hun kansen op de arbeidsmarkt onderzocht en in kaart gebracht?

Hoe kunnen de gemiste kansen door de coronacrisis worden ingehaald? Welke initiatieven zult u daarvoor nemen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ga er heel kort nog even dieper op in.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft bij werkende jongeren onder de 30 jaar een onderzoek gedaan. Ze hebben vastgesteld dat heel wat van die jongeren begeleiding en coaching missen bij de eerste werkervaring. De kloof tussen afstuderen en gaan werken is vrij abrupt, waardoor ze zich onvoldoende voorbereid voelen, zeker 'in terms of soft skills'. Ik zou de drie vragen die ik hier had voorzien willen herleiden tot één vraag omdat de vragen van collega Claes relevant zijn en omdat ons tijdsbestek ons noopt kort van stof te zijn.

Kan via het instrument van jobcoaching 'support' voorzien worden aan jongeren die soft skills tijdens de eerste werkervaring willen opdoen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Ronse, net zoals u heb ik het rapport van de SERV met de nodige interesse gelezen. Er staan enkele zeer nuttige aanbevelingen in. Uiteraard ondernemen we vandaag al heel wat voor deze groep van jongeren en zitten er ook enkele zaken in de pijplijn.

Eerst en vooral wil VDAB vanuit de vernieuwde werkgeversbenadering die we versneld uitrollen, werkgevers ondersteunen en helpen een meer open blik te hanteren en hen stimuleren in het aanwerven van jongeren. Dat gebeurt onder andere wanneer VDAB bij de bedrijven zelf is, of bij het contacteren van een bedrijf door een bemiddelaar. Dit kan bijvoorbeeld door middel van duaal leren of een individuele beroepsopleiding (IBO). Ik heb het al vaker gezegd: opleiden is het nieuwe rekruteren. Vormen van werkplekleren zoals IBO en duaal leren zijn een goed instrument om competenties en soft skills op de werkvloer te vormen. Het voordeel van deze instrumenten is dat er hierbij telkens mentoren betrokken zijn. Zij zijn heel belangrijk om de jongeren te begeleiden en feedback te geven op hun prestaties en functioneren.

Verder is er een belangrijke rol weggelegd voor de werkgeversorganisaties, de sectoren en de opleidingsfondsen in het sensibiliseren van hun leden. Zij beschikken meestal over een groot en gevarieerd aanbod dat werkgevers kan helpen om nieuwe jonge werknemers aan te trekken en te begeleiden. In het bedrijf zelf kan een goed onderbouwd opleidingsplan met ondersteuning van een ervaren peter of meter een aanzienlijke meerwaarde bieden voor de jongere. Dat is een praktijk die we in kader van onboardingstrajecten steeds vaker zien opduiken. Samen met de SERV sensibiliseren we werkgeversorganisaties, sectoren en opleidingsfondsen hier alvast actief over.

Via het geactualiseerd actieplan 'Werkbaar Werk' zetten we daarnaast in op acties die de werkbaarheid trachten te bevorderen bij de brede groep van werknemers, ongeacht de leeftijd.

Werkgevers die bijvoorbeeld wensen te investeren in het opbouwen van een open dialoog met jonge werknemers, verwijs ik graag door naar de toolbox jongeren op de website werkbaarwerk.be. Door het opbouwen van zo'n open dialoog kunnen bijvoorbeeld verwachtingen bij jongeren geëxpliciteerd worden en mogelijke negatieve stereotypering op basis van leeftijd overwonnen worden.

Het stelt ons eveneens tevreden, collega Ronse, dat u het ook hebt over de rol van VDAB als loopbaanregisseur. Dat is immers ook de rol waar ik zelf heel wat belang aan hecht.

VDAB verbindt vanuit die rol een breed netwerk aan sterke en complementaire partners met heel wat expertise op het vlak van loopbaan met burgers, zodat zij een loopbaanperspectief en loopbaaneigenaarschap kunnen ontwikkelen. Hierbij hebben we bijzondere aandacht voor de groep jongeren. De gepersonaliseerde website van VDAB is een belangrijke eerste stap in dit proces en is een loopbaanplatform voor elke Vlaming. De bedoeling is om mensen een beter overzicht te geven van hun loopbaanperspectieven en op basis van gepersonaliseerde informatie aangepaste initiatieven voor te stellen, zoals opleiding of heroriëntering, met als hoofddoel om de positie op de arbeidsmarkt te versterken. Burgers, jongeren, kunnen nu al een account aanmaken op die vernieuwde website. Een account kan bijvoorbeeld worden aangemaakt om jobsuggesties op maat te krijgen, sollicitaties te beheren of om een online workshop of een opleiding te volgen.

Verder biedt de VDAB-website tools die burgers, dus ook jongeren, helpen bij het oriënteren op de arbeidsmarkt. De website biedt onder meer informatie over de beroepen en mogelijkheden op onze arbeidsmarkt. Daarnaast kun je via Jobbereik nagaan welke jobs bij je passen op basis van je competenties en via een

interessesettest welke jobs bij je passen op basis van je interesses. Dit helpt jongeren dus ook om hun weg te vinden op onze arbeidsmarkt.

Uit de behoeftepeilingen is reeds gebleken dat er op de huidige arbeidsmarkt op verschillende vlakken reële noden zijn tot ondersteuning van de werknemer op de werkvloer binnen de eerste twaalf maanden van tewerkstelling. Vanuit die optiek werd dan ook het VDAB-instrument 'jobcoaching' ontwikkeld.

De doelgroep werd binnen de raad van bestuur van VDAB recent nog aangepast naar alle werknemers die tijdens het eerste jaar van hun tewerkstelling nood hebben aan jobcoaching in functie van het behoud van die tewerkstelling. Dit vloeit voort uit persoons- en/of werkvloergebonden factoren die een risico vormen voor een verminderde of blijvende arbeidsparticipatie. Zowel werknemers met een contract van onbepaalde duur als werknemers met een tijdelijk contract met het oog op een vaste aanwerving komen in aanmerking. Dit instrument kan dus zeker ook worden ingezet om jongeren te ondersteunen op de werkvloer tijdens de eerste twaalf maanden van hun tewerkstelling.

Hiervoor werd een marktbrede oproep gelanceerd half juli 2022 met het oog op de opstart begin 2023. Deze verruimde jobcoaching vervangt de vroegere job- en taalcoaching die voor een beperktere groep aangewend werd. Samen met VDAB streven we ernaar de vernieuwde jobcoaching breed kenbaar te maken bij werkgevers en werknemers via gerichte communicatie, zeker ook heel specifiek naar jongeren toe.

Er bestaat daarnaast vandaag ook de doelgroepkorting – de RSZ-vermindering (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) – voor werkgevers die een jongere onder de 26 jaar en zonder diploma secundair onderwijs aanwerven.

Collega Claes, u stelde nog enkele vragen over de impact van de corona- en de huidige crisis op jongeren.

De monitoring van die mogelijke impact gebeurt, net zoals voor alle andere types van werkzoekenden, via onze maandelijkse VDAB-cijfers rond de evolutie van het aantal werkzoekenden. Deze cijfers worden telkens ook publiek gemaakt. Maand na maand is zo te volgen hoe het jongeren verging in vergelijking met andere leeftijdsgroepen. De laatste maanden noteerde VDAB bij de jongeren onder de 25 jaar een sterkere daling van het aantal werkzoekenden dan bij de andere leeftijdsgroepen het geval is: in september 2022 min 3 procent ten opzichte van vorig jaar bij de min-25-jarigen.

Wat kansen op de arbeidsmarkt betreft, publiceert VDAB, zoals u wellicht weet, ook jaarlijks het schoolverlatersrapport. Dat rapport brengt in kaart hoe het jongeren vergaat na het verlaten van de schoolbanken. De recentste versie, van juni van dit jaar, hebben we reeds uitgebreid besproken tijdens de commissievergadering van 7 juli. Jongeren waren bij de laatste meting beter af dan ooit. Maar dat neemt niet weg dat we nog steeds heel waakzaam moeten blijven. Bij die meting werd immers nog geen rekening gehouden met meer recentere ontwikkelingen zoals de Oekraïneoorlog of onze energiecrisis. Wel benadrukt deze meting het belang van de demografische ontwikkelingen. Door de vergrijzing is de krapte nijpender dan ooit en biedt de arbeidsmarkt enorm veel kansen voor jongeren.

U stelde ook nog de vraag naar welke initiatieven ik neem om de impact op jongeren zoveel mogelijk te beperken. Om jongeren een goede start op de arbeidsmarkt te bieden en het aantal neet-jongeren tot een minimum te beperken, zet ik samen met VDAB en haar partnerorganisaties verder in op het intensifiëren van de dienstverlening voor jongeren.

De Vlaamse Regering keurde hiervoor vorige week vrijdag nog het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) rond de neet-jongeren definitief goed. Met dit BVR geven

we VDAB de expliciete opdracht om samen met gespecialiseerde partners deze doelgroep te bereiken en te activeren. We trekken ook de leeftijdsgrens van de doelgroep op van 25 naar 30 jaar. Daarmee is de aanpak in Vlaanderen in overeenstemming met de vernieuwde Europese Jeugdgarantie. Ten slotte zetten we ook versterkt in op extra datakoppelingen voor deze doelgroep, onder meer via de databanken van het OCMW.

Verder zullen we, gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt, sterk blijven inzetten op werkplekieren, waar naast jobspecifieke vaardigheden ook de soft skills versterkt worden. Dit soort skills komen de inzetbaarheid van de jongeren ten goede en verhogen hun kansen op duurzame tewerkstelling.

Tot slot lopen er via het Europees Sociaal Fonds (ESF) vandaag ook meer dan 50 lokale jongerenpartnerschappen. Die bereiken meer dan 2700 jongeren. Deze focussen zich op het verbeteren van de positie van de jongeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Dat doen we door een netwerk van lokale organisaties rondom de jongere te creëren. Ze ondersteunen op meerdere levensdomeinen, laten jongeren via werkplekieren werkervaring opdoen en zetten in op de hulpvraag die de jongere heeft.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel, minister.

Ik wil nog even dieper ingaan op die neet-jongeren. Die zijn immers bijzonder kwetsbaar en hebben ook niet de weerbaarheid om heel snel te schakelen. Want als we een jaar hebben verloren, is dat ook niet op één dag of op een-twee-drie ingehaald. Ik denk dat we vooral die boodschap van hoop moeten geven en dat er hier ook een belangrijke rol is weggelegd voor de Vlaamse overheid om duidelijk te maken dat ze de moed niet moeten laten zaken, dat alles nog mogelijk is. Het is natuurlijk ook heel positief dat die problematiek duidelijk in kaart wordt gebracht en dat die ook verder goed wordt opgevolgd. Dat hebt u zonet ook aangekaart, dat dat wel degelijk gebeurt.

Ik denk: tijdig ingrijpen en waar nodig ook bijsturen. Ga zeker verder aan de slag met die neet-jongeren, want we moeten er vooral voor zorgen dat die verloren tijd ook geen verloren generatie maakt. Dank u wel.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik wil zelf nog even aansluiten, collega's.

Ik denk dat de positie van jongeren op de arbeidsmarkt, zeker de komende maanden, ook nog eens extra onder druk kan staan. Dat brengt mij nogmaals bij een pleidooi om het instrument dat hen moet helpen op de arbeidsmarkt en competenties en mogelijkheden in kaart moet helpen brengen, ook open te stellen voor de jongeren. Sinds een aantal jaren moeten mensen die loopbaancoaching willen gebruiken, immers bewijzen dat ze al zeven jaar effectief gewerkt hebben. Die maatregel was er ooit vanuit budgettaire overwegingen gekomen, alleen sluit hij eigenlijk de groep uit waarvoor we hier allemaal aan het tussenkomen zijn. Hoe moeilijk zij het hebben op de arbeidsmarkt, terwijl we de maatregel die hen daarbij moet kunnen ondersteunen in alle onafhankelijkheid ... Want de initiatieven die de minister toelicht zijn natuurlijk zeer positief: dat werkgevers ondersteund worden, dat werkgevers op hun verantwoordelijkheid gewezen worden, dat sectoren op hun verantwoordelijkheid gewezen worden. Maar als de jongere zelf ondersteuning wil, wordt hij op dit moment uitgesloten. Minister, ik zou u dus willen vragen om dit instrument te herbekijken wat betreft de toegang daartoe voor jongeren.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor die laatste suggestie. Dan gaan we dat doen, collega. Ik denk dat het inderdaad belangrijk is om dat zo maximaal ...
(Opmerkingen van Caroline Gennez)

Bij mij? Aha. Dank u wel.

We hebben voor jongeren ook andere maatregelen beschikbaar via VDAB. Dat wil ik natuurlijk ook wel onderschrijven: Oriënt, Jobbereik, daar hebben we daarstraks ook naar verwezen in ons antwoord. Het aanpassen van de leeftijd voor loopbaan-cheques is echter een budgettaire afspraak in het kader van de begrotingsonderhandelingen. Dat moeten we natuurlijk ook wel even benadrukken.

Collega Claes, absoluut tijdig ingrijpen doen we via de verscheidene maatregelen die ik opsom. Ik ben blij dat u dat ondersteunt en dat nog eens hebt onderstreept.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.